

G. PLA DE LECTURA 2019-2020

El Pla de foment de la lectura és una línia de treball que comprén el conjunt d'objectius, metodologies i estratègies d'un centre educatiu que conflueixen per promoure el desenvolupament de la competència lectora de forma transversal (en totes les àrees, matèries i àmbits) i de la competència escriptora en tot tipus de textos (impresos, visuals, audiovisuals) i de suports (analògics, digitals...), a més d'accions al voltant de la dinamització de la lectura i de la gestió i la dinamització de la biblioteca escolar com a espai educatiu.

1. Preàmbul
2. La responsabilitat de la lectura a l'escolagavina
3. Les recomanacions i idees essencials
 - d'Enric Queralt
 - d'Emílio Sánchez
4. Les peces bàsiques
 - Saber llegir
 - Llegir per aprendre
 - Llegir per gust
5. Propostes globals i concretes per al Pla Lector
6. La diagnosi.
 - Què fem a l'escola?
 - On volem arribar?
7. El cànon literari a l'escolagavina
8. Recursos. (aules, biblioteques, ordinadors, revistes...)
9. Propostes per al curs 2019-2020

1. PREÀMBUL

El gran repte de fer bons lectors és la nostra manera de passar per finlandesos!

L'escola és lectura. Sobretot és lectura, en el sentit ample i global. [Fomentar la lectura forma part de les obligacions dels mestres: de tot el professorat, amb independència del nivell, cicle o matèria que impartisca o del departament al qual pertany. La lectura és, a més, contingut curricular, reforçant d'aquesta manera la trajectòria didàctica del professorat que ha mostrat sempre una actitud positiva i dinàmica envers el foment lector com a pràctica educativa rellevant. Com digué Álvaro Marchesi en un article sobre l'informe Pisa publicat per la revista *Aula de Innovación Educativa*, núm. 139, "l'èmfasi en la lectura pot ser un dels instruments més poderosos per a millorar les capacitats dels nostres alumnes i, al mateix temps, per a renovar els mètodes d'ensenyança dels professors i per a incrementar l'interés dels estudiants». I nosaltres hi estem d'acord. Entre altres arguments, perquè l'adquisició de l'hàbit de la lectura no respon a una evolució natural. Els xiquets s'ensenyen a llegir perquè algú els ensenya. Es tracta d'una adquisició que pertany a l'àmbit cultural i que forma part d'un procés més general d'accés al llenguatge. En conseqüència, és necessari un context social i familiar que n'estimule l'aprenentatge. I aquesta és precisament la nostra missió com a docents: facilitar-los l'adquisició de l'hàbit de la lectura. En altres paraules: hem de ser mediadors i fer de pont entre els llibres i els xiquets, estimular-los i, sobretot, orientar-los en les lectures." Josep Antoni Fluixà, fundació Bromera.

Els propòsits de la nostra lectura: Els programes donen bons resultats quan els alumnes tenen l'oportunitat real de llegir, quan són persistents i continuats i quan els professors també llegeixen. I quan els pares també ho fan.

"No em pregunteu què podem fer per aconseguir que els alumnes llegeixin més. Preguntem-nos, més aviat, què podem fer per aconseguir que vegin més adults llegint." JAUME CELA

2. LA RESPONSABILITAT DE LA LECTURA A L'ESCOLA GAVINA

La lectura és una de les activitats especials sobre la qual dipositem molta cura, perquè és bàsica en l'aprenentatge. Treballem diferents tipologies textuais, incidim en tenir una bona mecànica, una bona comprensió, i és el nostre objectiu transmetre el goig i l'hàbit per la cultura del llibre, en paper, en suport digital, i per tant també la lectura de blogs, de webs, de xarxes entre més suports. Malgrat que és una responsabilitat compartida de tot el claustre, la coordinació recau en el **Gabinet d'Orientació**, d'una banda, que programa proves de nivell, de mecànica, de comprensió, i diagnostica i avalua la situació de cada grup classe. De l'altra banda recau en els propis mestres, que són els responsables d'animar aquesta lectura, d'ensenyar-la cada dia, de motivar-la. D'aconseguir convertir-la en un hàbit natural i necessari en els xiquets. I finalment, en l'àmbit de llengua i en el de biblioteca, que reflexiona sobre les tipologies, els llibres, els autors, els llibres més convenients a cada edat. El Pla és també

responsabilitat de l'equip directiu, que coordina l'acció pedagògica en favor d'una escola que contempla la lectura com una eina cabdal en favor del coneixement. **La direcció pedagògica** és, doncs, un altra peça important de motivació i animació de l'equip de mestres per la lectura. L'objectiu de tothom, per tant, és treballar per millorar la pràctica lectora de l'alumnat.

MÀXIMA: “És absolutament necessari que aconseguim especificar de manera clara i, sobretot, avaluable què és el que pretenem en cada una de les accions i activitats que fem del Pla lector.” Enric Queralt.

3. LES RECOMANACIONS I IDEES ESSENCIALS

* D'ENRIC QUERALT

- El pla de lectura de l'escola. Oportunitat o tràmit
- Elements bàsics del Pla
- Amb la lectura, els alumnes s'hi juguen molt.
- Cal llegir i escriure bé per anar pel món.
- “La lectura i l'escriptura són importants a l'escola perquè són importants fora de l'escola, i no a l'inrevés”: Emília Ferreiro
- L'assoliment de la Competència lectora és un prerrequisit per participar amb èxit en la majoria d'àmbits de la vida adulta.
- La lectura hauria de ser un dels temes centrals i de major interès en una societat democràtica que es diu lletrada. No podem deixar al marge de la lectura prop del 50 % de la població. Dèlia Lerner, Universitat de Buenos Aires
- És a dir, un dèficit en competència lectora és... una de les portes d'entrada a l'exclusió social. EQ
- Tenim un dels índex més baixos d'Europa en comprensió lectora.
- La majoria dels nostres joves creixen en famílies i grups no lectors.
- Treballar la lectura a l'educació secundària? <http://abcnews.go.com>
- Toca? Aquí encara ho discutim!
- Després de llegir... Fitxa? Resums? Ressenya? Examen?
- Què és més important? La qualitat del llibre? La qualitat de l'experiència lectora?
- Que ens escandalitza més, les faltes d'ortografia o que no llegeixen?
- EQ: un pla de lectura hauria d'ésser una eina de millora de la coherència pedagògica del centre.
 - és un dels factors que explica l'èxit acadèmic d'una institució (OECD 1995)
 - és imprescindible per aprendre, per millorar resultats
- Cal vincular l'escola i la família en la millora de la competència lectora

- El Pla de lectura ha d'evidenciar que la competència lectora és una qüestió de centre, no pas d'àrees.
- El Pla de lectura és un compromís públic, col·lectiu, per a la millora lectora de tot l'alumnat.
- És un conveni, contracte
- CAL treballar bé les estratègies de lectura.
 - Fer exploracions prèvies dels materials de lectura
 - Inferir
 - Autointerrogar-se, contínuament
 - Relacionar idees /paràgrafs
 - Detectar buits de comprensió i compensar-los
 - Recapitular, rellegir
 - Identificar i relacionar, informació rellevant
 - Sintetitzar
 - Identificar o generar idees principals
 - Reorganitzar la informació (esquemes, resums, notes, etc.)

*** D'EMILIO SÁNCHEZ**

- Comprendre bé un text suposa...
- Construir una representació del significat contingut en el text.
- Permet respondre preguntes, resumir-lo i recordar-lo.
- Que la informació obtinguda del text penetre en els nostres coneixements fins a confondre-s'hi.
- Permet resoldre tasques que vagin més enllà del text.

4. LES PECES BÀSIQUES

- Saber llegir
- Llegir per aprendre
- Llegir per gust

LLEGIR PER APRENDRE

Com es llegeix per estudiar?

- Com es fa?
- A més de memoritzar, què saben fer?, com ho ensenyem?
- subratllarien, farien notes al marge, remarcarien mots i frases, resoldrien dubtes, relacionaren fragments, alfanumerarien, farien claus i fletxes, rellegirien amunt i avall, escriurien petits resums...

- En poden aprendre sols?
- Per aprendre dels textos, el lector ha d'adoptar un paper actiu en
- la lectura, fent-hi inferències, omplint buits i generant
- macroestructures i elaboracions. (supervisa, repara i integra)

SUPERVISAR: Per què no ho estic entenent?

Perquè... - No entenc les paraules. - M'he perdut amb el munt d'informació i dades que aporta el text. - Tinc dificultats amb els connectors: ... aquests dos processos... ah! Ja els ha descrit! ... com a conseqüència... quina era la causa! - No comprenc el procés, la seqüència o l'evolució dels esdeveniments que s'expliquen. - Perquè no en sé prou d'aquest tema i necessito completar la informació.

- REPARAR; Sap què fer quan té problemes!!!
 - Segueixo, no em sembla important.
 - A veure si el text m'ho explica més endavant?
 - Deu ser un tipus de cèl·lula nou, potser.
 - Potser que m'aturi i rellegeixi el paràgraf a poc a poc.
 - Sembla important, torna a sortir i no ho entenc, millor que en busqui el significat
- Quan la lectura és instrumental i epistèmica (ho aprenem a l'escola?)
- Ens autointerroguem, contínuament
 - Relacionem idees /paràgrafs
 - Detectem buits de comprensió i els compensem de maneres diverses
 - Recapitem rellegim, sovint
 - Identifiquem informació rellevant i secundària
 - Sintetitzem
 - Identifiquem o generem idees principals

LLEGIR PER GUST

PISA DIU: UN LECTOR IMPLICAT sap molt bé què li agrada, què prefereix.

- Té interessos definits
- Té temes de lectura preferits
- Llegeix per iniciativa pròpia
- Llegeix molt i amb freqüència
- Llegeix textos impresos i electrònics, variats
- Té una xarxa social per compartir

5. PROPOSTES GLOBALS I CONCRETES PER AL PLA LECTOR

- 1 Llegir amb fluïdesa
- 2 Pensar en allò que llegim. (no és pensar per poder llegir) Emilio Sanchez
- 3 Potenciar les tres potes: Saber llegir / Llegir per aprendre / Llegir per gust
- 4 Ajudar a la comprensió lectora
- 5 Treballar bé les estratègies de lectura

Bateria d'accions concretes

- 1 Reconèixer paraules
- 2 Fluïdesa lectora
- 3 Biblioteques d'aula
- 4 Lectura i famílies
- 5 Lectura guiada
- 6 Consciència fonològica
- 7 Fases de lectura
- 8 Diversificació textual
- 9 Modelatge lector
- 10 Competència informacional
- 11 Hàbit lector
- 12 Lectura en pantalla
- 13 Lectura crítica
- 14 Lectura d'estudi
- 15 Booktràilers
- 16 Lectura expressiva
- 17 Autoconcepte lector
- 18 Biblioteca escolar
- 19 Avaluació de la comprensió lectora
- 20 Propòsits lectors
- 21 Clubs de lectura
- 22 Booktubers
- 23 Procediments de descodificació
- 24 Avaluació de la fluïdesa lectora
- 25 Padrins lectors
- 26 Horaris de lectura
- 27 Tertúlies literàries
- 28 Celebracions i sortides de lectura
- 29 Biblioteca pública

30 Estratègies de comprensió lectora

31 Lectures obligatòries

32 Tipus de preguntes

33 Audioressenyas

6. LA DIAGNOSI. ON SOM? ON VOLEM ARRIBAR?

a. Què fem a l'escola (relat de totes les activitats x la lectura)

- la selecció de lectures
- la lectura silenciosa i en veu alta
- la lectura col·lectiva, dramatitzada, escenificada.
- l'animació lectora
- el préstec de llibres
- la biblioteca de pares i fills
- l'acompanyament lector secundària primària
- els recitals
- les eixides a la fira del llibre
- la relació amb autors i il·lustradors
- els premis literaris
- Martina llibres, Nadal, Sant Jordi i l'aparador.
- les diades en referència a un autor (Enric Valor, Estellés...)
- La biblioteca gran
- la biblioteca d'aula
- el club de lectura (Joan Bustos)

b. On volem arribar?

- Què llegeixen els nostres alumnes a segon, a quart a sisé de primària, a segon i a quart d'eso?
- On volem que arriben?
- Què estem disposats a fer?
- Com ho aconseguirem?

7. El cànon literari a l'escolagavina

(la descoberta dels blocs dedicats a la lectura i als bons llibres)

La diversitat de lectures:

Llibres de física, química, biologia, tecnologia, art, naturalisme...

Biografies, Relats històrics, Relats de novel·la negra, Llibres de viatges

Poesia visual, Àlbums d'adults, Novel·la gràfica, Reculls de columnes d'opinió

Proposta: cada mestre recomana, cada àrea,
»llibres, autors i lectors entusiastes» presentació
—LA SERP BLANCA I UN SON PROFUND, by Enric Iborra
—JEM CABANES I LA SEUA TRIA
—Harold Bloom i el seu canon
—ENRIC QUERALT I LA LECTURA PER VIURE-HI
[<http://blocs.xtec.cat/ambelspeusaterra/>]

La llista i les llistes de llibres.

Afegim les propostes del llibre 'Llegir, més enllà de les lletres.

- Per què llegim? Per què no llegim?
- Volem ser finlandesos (abans i després de Xavier Melgarejo)
- La declaració de principis sobre la lectura (revisar-la)
- La lectura per encendre l'anima, en favor d'emocions...
- L'acompanyament lector (l'experiència col·lectiva a l'escola)
- Els nostres armaris lectors
- Els manuals d'ajuda lectora
- Recomanacions de lectura dels mestres
- Els altres cànons: bloom, pagés, cotroneo, baricco, albertdasí, jemcabanés, altres
- Una declaració de principis
- El cànon particular d'alguns mestres

Una presentació KEYNOTE" aporta més documentació al Pla

Document:

"Llibres, autors i lectors entusiastes: la lectura a l'escolagavina"

8. Recursos. (aules, biblioteques, ordinadors, revistes...)

Recursos digitals de lectura : pàgines, blocs, webs, adreces...

Joan Navarro: <http://seriealfa.com/home.htm> i <http://seriealfa.com/tigre/indextigre.htm>

<http://seriealfa.com/varia/indextext.htm>

Salvador Jàfer : <http://salvadorjafer.net/>

Enric queralt: <http://blocs.xtec.cat/ambelspeusaterra/>

9. PROPOSTES PER AL CURS 2019-2020

1. Iniciar les línies bàsiques del nou pla lector de centre (PLC) seguint els criteris definits per Gemma Lluch al seu llibre *La lectura al centre. Llegir (i escriure) llibres, pantalles i documents en el Pla de Lectura de Centre.*

2. Definir qui són els actors responsables del PLC i quines les responsabilitats concretes de cadascún d'ells.
3. Proposar la participació en aquest projecte a les mares implicades en la gestió de la biblioteca pel que fa a tot allò relacionat amb la gestió de la biblioteca i les activitats que s'hi organitzen.
4. Elaborar una temporalització a mig i llarg termini que tinga com a objectiu l'elaboració i realització del PLC a l'escola.
5. Establir una reunió per trimestre per tal de poder abordar aquesta tasca.

Llibres guia

SÁNCHEZ MIGUEL, E. (1997). *L'avaluació formativa de la comprensió lectora*.

RIBAS T. *L'avaluació formativa en l'àrea de llengua* Barcelona: Graó.

MARQUEZ C. i PRATS A. *Competència científica i lectora a secundària*. Rosa Sensat

La lectura en un centre educatiu: saber llegir, llegir per aprendre, gust per llegir.

Departament d'Ensenyament GCAT

La lectura en un centre educatiu. El pla de lectura de centre.

Departament d'ensenyament GCAT

Com ensenyar a llegir a l'ESO Rosa Sensat

Lectura en digital col·lecció TAC-5

LLUCH G.(2012). *La lectura al centre. Llegir (i escriure) llibres, pantalles i documents en el Pla de Lectura de Centre*. Alzira: Bromera